

Доц. В.І. Корчук, В.Є. Завадюк
Український гуманітарний інститут

Вчення Ісуса Христа щодо духовної та фізичної «нечистоти» людини

В християнському світі є чимало тем, які викликають багато дискусій. І тема стосовно того, що робить людину нечистою, не є виключенням з цього. Особливо, коли тема чистого та нечистого стосується Закону Божого, або ж санітарного закону даного Мойсеєм. Саме тема Закону викликає найбільше полеміки серед багатьох богословів. Тому що одні вважають, що його потрібно дотримуватися, в тому ж числі і заповідей про чисту та не чисту їжу, інші ж навпаки, кажуть що непотрібно, так як Ісус Христос відмінив Закон. І сторона, яка має позицію проти виконання Закону та заповідей стосовно їжі, дуже часто приводить в доказ своєї позиції, з чотирнадцятого по двадцять третій тексти Євангелія від Марка, де Ісус каже, що не їжа робить людину нечистою. І дійсно, читаючи це місце Священного Писання, можна зробити висновок, що Господь наголошує на тому, що так як справа людської нечистоти не в їжі і що вона не робить людину такою, саме тому немає різниці, яку їжу вживати. А отже, слова Ісуса з цього уривку нібито підтверджують те, що непотрібно дотримуватися заповідей стосовно чистої, та нечистої їжі. Але ці аргументи викликають деякі сумніви, чи дійсно Ісус Христос казав саме про це? Тому, ретельне дослідження цього питання допоможе розібратися в тому, що саме мав на увазі Ісус Христос і яка з двох позицій є вірною.

Аналіз літературних джерел. Питання стосовно чистої та нечистої їжі є одним з най обговорюваних в християнському світі. З одного боку деякі з християн притримуються заповідей щодо правил вживання їжі, інші ж вважають, що можна їсти все без будь-яких проблем та обмежень. Обидві сторони спираються на безліч текстів, щоб довести свою правоту. І місце з Біблії в Мк. 7:14-23 також не стало виключенням. Проте, тлумачення цього тексту різняться і є не однастайними. Наприклад шотландський богослов, професор Університету Глазго та викладач кафедри вивчення Нового Завіту Вільям

Барклі вважає, що Ісус приніс революційну думку стосовно того, що їжа не є сама по собі чистою, або ж нечистою. Тим самим він говорить про те, що непотрібно перейматися що можна, а що не можна їсти. Головне — слідкувати за своїм духовним станом [2]. Англіканський єпископ, провідний спеціаліст з Нового Завіту і професор-дослідник Нового Завіту та раннього християнства в коледжі Св. Марії Сент-Ендрюського університету в Шотландії — Ніколас Томас Райт вважає, що нечистота людини, якою б вона не була, це внутрішні спонукання людини. Що не сама їжа як по собі робить людину нечистою, а її власні дії, прагнення та внутрішня наповненість. Що дотримання ритуальної чистоти марне, коли на фоні цього ти робиш інші аморальні речі. Але він і прямо заявляє про те, що дотримання вимог стосовно чистої та нечистої їжі — це лишень етнічне розмежування і що наразі, те що говориться в Старому Заповіті про вживання їжі, вже не є актуальним і що ці постанови були скасовані Ісусом [10].

Протилежно до них північно-американський вчений, професор Нового Заповіту у богословській Семінарії в Есбері — Крейг Кінер, вважає, що проблема на яку звертає увагу Ісус не стосується чистої, або ж нечистої їжі як самої. Вона полягає в тих обрядах, які наклали на це вчення юдейські равини, шануючи передання і тим самим відділили себе від інших народів, хоча повинно все бути навпаки. Семе питання приписів та передань, вважає Кінер, є ключовою проблемою, на яку звертає увагу Ісус [7]. Дотичної до нього думки і проповідник американської Церкви «Учні Христа» та відомий богослов Генрі Геллей. Він також вважає, що основною проблемою на яку звертає увагу Господь, є традиції та передання, через які фарисеї хотіли звинуватити Ісуса в нечистоті. Саме тому Ісус Христос вказує на нечистоту в діях, побудженні, поведінці [4, с. 473]. Проте дивлячись на те, як він висловлює думку стосовно одинадцятого розділу книги Левіт, посилаючись на

Мк. 7:14-23, де пише: «Христос отменил это разделение (Мк. 7:19), делая всякую пищу чистой» [4, с. 143], то можна побачити неоднозначність його поглядів. А от баптистський теолог, заслужений професор Нового Завіту у Трініті-євангелічній школі богослов'я, а також президент та співзасновник Коаліції Євангелія — Дональд Карсон, вважає, що Ісус наголошує конкретно на проблематиці приписів та поглядів книжників та фарисеїв, якими вони викривлювали ті заповіді, які дав Сам Бог. Він конкретно зазначає, що ці слова не відносяться до церемоніальної нечистоти через тварин, а через уявлення рабинів, що моральною нечистотою можна заразитися від грішників [6].

Дивлячись на те, що думки з приводу цих текстів розбігаються та мають різний відтінок, виникає необхідність ретельного дослідження, задля впевненого розуміння, що саме Ісус Христос хотів сказати цими словами.

1. Контекст уривку Мк. 7:14–23 та перехресних з ним місць Біблії

Проаналізувавши контекст сьомого розділу Євангелія від Марка, а саме перші тринадцять текстів, ми можемо побачити, що основна думка Ісуса торкається саме передань юдеїв. Це ми можемо одразу ж зрозуміти з першого по п'ятий тексти, а особливо з другого, де фарисеї та дехто з книжників, почали докоряти Ісусу про те, що Його учні їдять нечистими руками, а саме як того потребують передання старійшин — не митими. Її відповідь Ісуса на їх слова, почалась саме з докору про те, що вони більше дотримуються передань, ніж моральних заповідей Божих, що ми можемо помітити з шостого по тринадцятий тексти [1, с. 952].

Паралельний уривок в Мв. 15:10-20, відкриває нам ситуацію трохи з іншого боку. По-перше, читаючи його, можна відразу прийти до висновку, що основна думка Ісуса стосується саме того, чим морально наповнена людина, а саме що вона говорить, що робить, чого прагне і т.д., і що не їжа робить людину грішною та нечистою, а саме її особисті спонування та бажання серця. [1, с. 925]. По-друге, двадцятий текст нам чітко дає знати, про що саме говорить Ісус — людину опоганює вона сама, а не прийом їжі немитими руками. [1, там же]. Тобто ми приходимо до висновку, що мова не йде про ритуально чисту, або ж нечисту їжу по Заповіді Божій.

Але якщо недостатнім аргументом є вищезазначене, то ми знову ж таки можемо розглянути контекст п'ятнадцятого розділу Євангелія від Матвія. Читаючи попередні перші дев'ять текстів, ми знову ж таки можемо побачити, що фарисеї та книжники, докоряли Ісусові в тому, що Його учні не дотримуються передань старійшин та їдять неомитими руками. [1, с. 925]. І знову ж таки, ми можемо побачити, що уривок Мв. 15:10-20, це продовження відповіді Ісуса на звинувачення юдейських рабинів, де Він говорить про те, що вони порушують моральну Божу заповідь, на користь переданням.

Отже, розглянувши уривок Мк. 7:14-23 та паралельний з ним уривок Мв. 15:10-20, а також контекст

кожного з них, ми можемо зробити чіткий висновок про те, що слова Ісуса Христа стосуються не вчення про чисту та нечисту їжу, але про передання стосовно омивання рук та посуду, яких дотримувалися фарисеї та книжники.

2. Культурно-історичний аналіз. Заповідь про ритуально чисту та нечисту їжу, була дана Богом Мойсею та Аарону, ще за часів скитання Ізраїльського народу по пустелі, після виходу з єгипетського рабства. Ця заповідь записана в одинадцятomu розділі книги Левіт [1, с. 117]. В цьому розділі ми можемо чітко прослідкувати, яка саме їжа вважається чистою, а яка нечистою. В той час, як ця заповідь була дана, в язичницьких народах, які знаходилися поблизу ізраїльського, ті тварини, яких Бог повелів не їсти та не торкатися їх трупів, приносилися в жертву, або ж, деякі з них вважалися священними [8].

Але що стосовно розділення тварин на чистих та нечистих, то ми можемо побачити його ще в сьомому розділі книги Буття, коли Бог дає Ноеві повеління про те, щоб той відділив тварин за цим критерієм, та зробив для них окремі поверхи [1, с. 16]. Як ми можемо побачити із хронології, то Ной жив задовго до того, як був даний закон про заборону вживання нечистої їжі Мойсею та Аарону в пустелі.

За часів ж Ісуса Христа, ізраїльський народ, був під владою римської імперії. Інші народи, для ізраїльтян, вважалися нечистими та негідними. Тому, в юдейській практиці було вчення про ритуальне омовіння, яке було зазначене саме переданнями. Воно передбачало те, що кожен юдей, прийшовши з людних місць, таких як ринки, майдани і т.д., рахується нечистим до тих саме пір, поки не оміє руки по лікоть обливаючи їх, або ж повністю не занурить у воду в чистому посуді. Після омивання рук, також і сам посуд потрібно було повністю занурити у воду. Саме через таку практику юдейські вчителі і зробили Ісусу зауваження, що його учні куштують їжу неомитими руками [3; 7; 8; 9].

Проаналізувавши історичний контекст, ми можемо побачити, що заповідь про чисту та нечисту їжу, була дана Богом в пустелі для того, щоб нагадати ізраїльтянам про розділення тварин на певні категорії, дати зрозуміти, що для Нього такі тварини є огидними і щоб вони не пристосовувалися до життя інших народів, які приносили таку живність в жертву, або ж вважали священними. В подальшому ж, юдейські передання викривили це вчення, на що Ісус Христос і вказав фарисеям та книжникам, коли ті намагалися Його докорити в не дотриманні учнями вчення про омиті руки.

3. Лінгвістичний аналіз та практичність текстів. Основні слова які нам потрібно розглянути — це «нечистий», «опоганений», або ж «осквернений».

В оригіналі уривку Мк. 7:1-23 це слова: κοινὰς — нечистими, або ж звичайними (Мк. 7:2), яке походить від слова κοινός — 1. загальний, громадський; 2. простий, звичайний, поганий, нечистий. Також

використовуються слова κοινούντα — опоганююче (Мк. 7:15), κοινῶσαι — опоганити (Мк. 7:18) та κοινόι — опоганює (Мк. 7:20,23), які походять від слова κοινόω — опоганювати, робити чи вважати нечистим. В уривку Мв. 15:10-20, це знову ж таки слова κοινόι — опоганює (Мв. 15:11,18,20), а також слово κοινούντα — опоганююче (Мв. 15:20). Всі ці слова мають спільний корінь, вказують на зовнішню нечистоту та опоганення, тобто те, що вважають, або ж роблять таким.

В одинадцятому розділі книги Левіт, в грецькому перекладі Старого Заповіту (LXX), це слова ἀκάθαρτον — нечистий (Лев. 11:4-7, 32, 34, 35, 38), ἀκάθαρτα — нечисті (Лев. 11:8, 27, 29, 31, 33, 35), ἀκάθαρτος — нечистий (Лев. 11:24-28, 31, 36, 39, 40), ἀκάθαροι — нечисті (Лев. 11:43), ἀκαθάρτων — нечистими (Лев. 11:47), які використані для того, щоб описати саму суть того, яким воно є. Також використані і такі слова як μιανθήσεσθε — буде осквернений (Лев. 11:24, 43) та μιανείτε — оскверніть (Лев. 11:44), які походять від слова μιαινω — бруднити, плямувати, бруднити, бруднити, оскверняти. Вони мають направлену дію до того, щоб зробити нечистим, тобто те, що робить нечистим [11].

Якщо розглядати сьомий розділ книги Буття, ми можемо знайти використання слова «нечистий» в другому та восьмому текстах. В обох цих текстах використовується словосполучення μὴ ᾤκαθαρών. Слово μὴ — це частка заперечення, тобто «не». Слово ᾤκαθαρών — чистих, походить від слова καθαρός — чистий, очищений. Воно також використовується в одинадцятому розділі книги Левіт (Лев. 11:36, 37, 47) та має спільний корінь зі словом ἀκάθαρτος — нечистий. Таким чином ми бачимо, що в сьомому розділі книги Буття використовується та ж сама термінологія для описання чистих та нечистих тварин [11].

За часів Ісуса Христа, грецький переклад Старого Заповіту (на той час він називався лише TaNaX), був дуже поширений, в тому ж числі й серед новозавітних авторів. Причому саме цим перекладом і користувалися автори Нового Заповіту для його написання та цитування Старого Заповіту. Тому, було б дуже дивним, якщо б Марк та Матвій, намагаючись передати думку Ісуса Христа про те, що заповідь про чисту та нечисту їжу вже не актуальна, не вжили б жодного терміну з сьомого розділу книги Буття та одинадцятого розділу книги Левіт.

Також дивним є й те, що апостол Петро, який був прямим свідком подій життя Ісуса Христа, та який стовідсотково чув слова Ісуса Христа, які записані в сьомому розділі Євангелія від Марка та в п'ятнадцятому розділі Євангелія від Матвія, за подій які описані в книзі Дії Апостолів, досі розділяв їжу на чисту та нечисту. Про це ми можемо читати в десятому розділі книги Дії Апостолів за дев'ятого по шістнадцятий тексти включно. В чотирнадцятому тексті, коли у видінні Петро бачить скатертину з тваринами і голос звертається до нього, щоб той заколов їх та їв, апостол відповідає тим, що ніколи не їв нічого поганого та нечистого [1, с. 1042]. Слово яке стоїть

в оригіналі та перекладено як погане — це κοινὸν (осквернене, позбавлене святості). Слово, яке стоїть в оригіналі та перекладено як нечисте — це ἀκάθαρτον. В п'ятнадцятому тексті, голос який промовляв до Петра, закликає його, щоб той не вважав за погане те, що Бог очистив [1, там же]. Слово яке перекладене як очистив — це ἑκαθάρισεν. А вираз, який перекладений як не вважай за погане — це заперечна частка μὴ та слово κοῖνου (лишай святості). Саме ведіння та настанова в п'ятнадцятому тексті не відносилося до їжі, тому що розглядаючи контекст десятого, а далі і одинадцятого розділів книги Дії апостолів, ми побачимо, що це ведіння стосувалося саме язичників, зокрема сотника Корнилія та його дому (Дії 10:1, 2) [1, с. 1042–1043], тому що ті вважалися в ізраїльському народі нечистими та скверними, про що наголошував і сам апостол (Дії 10:28) [7; 8]. Але звертаючи увагу на реакцію Петра, ми бачимо, що він і досі розділяв їжу на чисту та нечисту, та притримувався заповіді щодо його розділення. Також, дивлячись на слова оригіналу, ми бачимо, що слово, яке описує саме нечисту їжу, вживається те ж саме, що і в сьомому розділі книги Буття та одинадцятому розділі книги Левіт. Натомість слово, яке описує опоганене, або ж осквернене та позбавлене святості, використовується те ж саме, що стоїть в сьомому розділі Євангелія від Марка та в п'ятнадцятому розділі Євангелія від Матвія.

Підсумовуючи всю інформацію, яка зазначена вище, ми можемо зробити висновок, що слова Ісуса в Мк. 7:14-23, стосуються не заповіді про чисту та нечисту їжу, але того, що юдеї вважали їжу нечистою саме через неомиті руки.

Що стосується заповіді про чисту та нечисту їжу, то вона була дана ізраїльському народу через Мойсея та Аарона для того щоб:

- 1) нагадати їм про те, що ще від початку Бог поділив тварин на чистих та нечистих (Бут. 7:1-8);
- 2) дати зрозуміти, що це для їхнього ж блага, тому що споживати нечистих тварин — це небезпечно для здоров'я, і ми можемо побачити, що в одинадцятому розділі книги Левіт, з першого по двадцять третій тексти, Бог каже саме про заборону вживати в їжу цих тварин, бо вона є гидотою;
- 3) надати розуміння стосовно ритуальної нечистоти, що ми можемо побачити з двадцять четвертого по сороковий тексти одинадцятого розділу книги Левіт, де і говориться саме про мертвечину нечистих тварин, особливо це стосується жертвоприношень, для яких і вбивалися тварини, що вони роблять людину ритуально нечистою;
- 4) наголосити на важливості святості, що ми можемо побачити з сорок першого по сорок сьомий тексти одинадцятого розділу книги Левіт, де Бог закликає ізраїльський народ до того, щоб ті залишалися святими, тобто відокремленими від гріха та дій інших народів, тому що ті приносили нечистих тварин у жертву своїм богам та поклонялися їм і для Нього це є мерзотою та неприйнятним в жертву, так як не мало саме по собі символу чистого та непорочного агнця-Месії.

Сьогодні для нас практичним є другий пункт, так як і сьогодні нечисті тварини, які вживаються в їжу, несуть загрозу для здоров'я людини. А також частково четвертий, тому що, ми маємо відокремитись від гріха та способу життя людей цього світу. Це стосується і правил харчування. Якщо Бог каже чогось не робити, ми повинні Йому в цьому довіритися.

Що ж стосується слів Ісуса Христа в Мк. 7:1-23 та Мв. 15:1-20, то практичним застосуванням для нас є те, щоб ми не приділяли увагу дрібним приписам настільки, що вдавалися б тим самим в законництво та втрачали головну суть заповідей Божих, та щоб ми слідували за тим, чим наповнене наше серце. Тому що саме через те, чим воно наповнене, ми і відходимо від Бога, порушуємо Його заповіді та перестаємо бути в числі Його відділеного народу.

Висновки. Підводячи підсумок всіх розділів та виконаних задач, ми можемо зробити наступні висновки:

Розглянувши контекст уривку та перехресних з ним місць Біблії, ми бачимо, що Ісус Христос говорить не стосовно вчення про чисту та нечисту їжу, але про передання необхідності омивання рук та посуду, яких дотримувалися фарисеї та книжники.

Проаналізувавши історичний контекст, ми можемо побачити, як, при яких умовах і для чого була дана заповідь про чисту та нечисту їжу. А також, що в подальшому, юдейські передання викривили це вчення, на що Ісус Христос і вказав фарисеям та книжникам, коли ті намагалися Його докорити в не дотриманні Його учнями вчення про омиті руки.

Провівши лінгвістичний аналіз, ми виявили, що слова Ісуса Христа в Мк. 7:14-23, стосуються виключно того, що юдеї вважали їжу нечистою саме через неомиті руки і тим самим загубили істинне значення Божої заповіді.

Підсумовуючи, ми можемо зазначити, що проблемою, яку освітлює Ісус Христос, є саме дотримання дрібних приписів, яких навіть не навчає Біблія і через які юдейські вчителі не бачили суті Божих заповідей — любові до Бога та любові до ближнього. Саме тому Господь каже, що людину не робить нечистою, опоганеною, або ж, позбавленою святості те, що вона не дотримується цих приписів, але натомість її робить такою те, що вона чинить лихі діла, які походять з її серця.

Список використаної літератури

1. Біблія - сучасний переклад. — Київ : Укр. Бібл. Т-во, 2022. — 1172 с.
2. Барклі В. Коментарі до Нового Заповіту [Електронний ресурс] / В. Барклі // Біблія Онлайн. — 1958. — Режим доступу: <https://bible.by/barclay/41/7/> (дата звернення: 15.05.2024).
3. Біблійні тлумачення Даласької Богословської семінарії. — Слав. Єванг. Т-во, 1992. — 460 с.
4. Геллей Г. Г. Біблійний довідник Геллея / Г. Г. Геллей. — Торонто : Світ. Христия. Місія, 1984. — 861 с.
5. Карсон Д. А. Новий Біблійний коментар - у 3 частинах / Дональд Артур Карсон. — Мірт, 2000. — Т. 1 : Старий Заповіт. Книга Буття - Книга Йова. — 646 с.
6. Карсон Д. А. Новий Біблійний коментар. У 3 частинах / Дональд Артур Карсон. — Мірт, 2001. Т. 3 : Новий Заповіт. — 751 с.
7. Крейг К. Біблійний культурно-історичний коментар / К. Крейг. — Мірт, 2005. — Т. 2 : Новий Заповіт. — 733 с.
8. МакАртур Дж. Навчальна Біблія з коментарями / Дж. МакАртур. — Слов'ян. Єванг. Т-во, 2003. — 2201 с.
9. МакДональд В. Біблійні Коментарі Для Християн. Новий Завіт / В. МакДональд. — Німеччина : Christliche Literatur-Verbreitung — CLV, 2013. — 1466 с.
10. Райт Н. Т. Євангеліє. Популярний коментар / Н. Т. Райт. М. : Бібл.-богосл. ін-т св. апостола Андрія, 2008. — 218 с.
11. Роджерс К. Л. Новий лінгвістичний та екзегетичний ключ до грецького Нового Заповіту / К. Л. Роджерс. — Біблія для всіх, 2001. — 1008 с.

Вчення Ісуса Христа щодо духовної та фізичної «нечистоти» людини

Доц. В.І. Корчук, В.Є. Завадюк

Український гуманітарний інститут

В науковому дослідженні проаналізовано зміст, складові частини та суть однієї із тем, що у християнському світі викликає чимало дискусій. Тема місця Закону Божого і санітарного закону даного через Мойсея в контексті споживання чистих і нечистих тварин породили багато дискусій і навіть суперечок. Слова Ісуса із Мк. 7:14-23 нібито підтверджують те, що непотрібно дотримуватися заповідей стосовно чистої, та нечистої їжі, так як всі заповіді Старого Завіту було скасовано на хресті. Що насправді означає цей біблійний уривок — головна задача біблійної екзегези і критичного аналізу даного уривку. В результаті аналізу літературних джерел було виявлено, що тлумачення цього тексту різняться і є не однотайними. Дивлячись на те, що думки з приводу цих текстів розбігаються та мають різний відтінок, виникає необхідність ретельного дослідження, задля впевненого розуміння, що саме Ісус Христос хотів сказати

цими словами. Було виявлено, що контекст уривку Мк. 7:14–23 та перехресних з ним місць Біблії, вказують на те, що слова Ісуса Христа стосуються не вчення про чисту та нечисту їжу, але про передання стосовно омивання рук та посуду, яких дотримувалися фарисеї та книжники. Культурно-історичний аналіз даного уривку звертає увагу на те, що заповідь про чисту та нечисту їжу, була дана Богом в пустелі для того, щоб нагадати ізраїльтянам про розділення тварин на певні категорії, і щоб вони не пристосовувалися до життя інших народів, які приносили таку живність в жертву, або ж вважали священними. В подальшому ж, юдейські передання викривили це вчення, на що Ісус Христос і вказав фарисеям та книжникам, коли ті намагалися Його докорити в не дотриманні учнями вчення про омиті руки. Провівши лінгвістичний аналіз, ми виявили, що слова Ісуса Христа в Мк. 7:14-23, стосуються виключно того, що юдеї вважали їжу нечистою саме через неомиті руки і тим самим загубили істинне значення Божої заповіді. Підсумовуючи, ми можемо зазначити, що проблемою, яку освітлює Ісус Христос, є саме дотримання дрібних приписів, яких навіть не навчає Біблія і через які юдейські вчителі не бачили суті Божих заповідей — любові до Бога та любові до ближнього. Саме тому Господь каже, що людину не робить нечистою, опоганеною, або ж, позбавленою святості те, що вона не дотримується цих приписів, але натомість її робить такою те, що вона чинить лихі діла, які походять з її серця. Також в результаті даного дослідження було виявлено, що в Мк. 7:14-23 не йдеться про скасування Христом законів, які регулювали вживання м'яса «чистих і не нечистих» тварин в їжу. Така позиція не є обґрунтованою і біблійно доведеною. Більше того, закони дієти набагато старші від будь-яких інших законів, що торкалися фізичного благополуччя людини (Бут. 7:2, 3).

Ключові слова: нечисті тварини, дієта, передання, опоганення, законництво, зажерливість.

The teaching of Jesus Christ regarding spiritual and physical «uncleanness» of a person

Assoc. prof. V.I. Korchuck, V.E. Zavadiuk

Ukrainian Institute of Arts and Sciences

This research analyses the content, components and essence of one of the topics that causes a lot of debate in the Christian world. The topic of the place of the Law of God and the sanitary law given through Moses in the context of eating clean and unclean animals has generated much discussion and even controversy. The words of Jesus in Mark 7:14-23 seem to confirm that there is no need to observe the commandments concerning clean and unclean food, since all the commandments of the Old Testament were cancelled on the cross. What this biblical passage actually means is the main task of biblical exegesis and critical analysis of this passage. As a result of the analysis of literary sources, it was found that the interpretations of this text vary and are not unanimous. Given the fact that opinions on these texts differ and have different connotations, there is a need for careful research in order to understand with certainty what Jesus Christ meant by these words. It was found that the context of Mark 7:14-23 and the cross-referenced Bible passages indicate that Jesus' words do not refer to the doctrine of clean and unclean food, but to the traditions of hand and utensil washing held by the Pharisees and scribes. A cultural and historical analysis of this passage shows that the commandment about clean and unclean food was given by God in the desert to remind the Israelites of the division of animals into certain categories, and that they should not adapt to the lives of other peoples who sacrificed such animals or considered them sacred. Later on, Jewish traditions distorted this teaching, which Jesus Christ pointed out to the Pharisees and scribes when they tried to reproach Him for not observing the doctrine of washed hands. After conducting a linguistic analysis, we found that the words of Jesus Christ in Mark 7:14-23 refer exclusively to the fact that the Jews considered food unclean because of unwashed hands and thus lost the true meaning of God's commandment. In summary, we can note that the problem Jesus Christ highlights is the observance of small regulations that are not even taught in the Bible and because of which the Jewish teachers did not see the essence of God's commandments: love of God and love of neighbor. That is why the Lord says that it is not the fact that a person is unclean, defiled, or lacking in holiness that makes him unclean, but rather that he does evil deeds that come from his heart. The study also revealed that Mark 7:14-23 does not refer to Christ's abolition of the laws that regulated the eating of meat from «clean and unclean» animals. Such a position is neither reasonable nor biblically proven. Moreover, the laws of diet are much older than any other laws concerning the physical well-being of man (Genesis 7:2, 3).

Key words: unclean animals, diet, tradition, defilement, legalism, covetousness.

Контактна інформація — Корчук В'ячеслав Іванович,
кандидат наук з богослов'я, доцент, доцент кафедри філософії, теології та історії церкви
Український гуманітарний інститут, вул. Інститутська, 14, Буча, Київська область, 08292

Стаття надійшла до редакції 09.08.2024 р.